

Hoofdpuntenverslag

Bijeenkomst klankbordgroep methodebesluiten 2017 e.v. (regionale netbeheerders, TenneT en GTS)

d.d. 8 maart 2016, te Den Haag

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende agendastukken.

Aanwezigen

Partij	Persoon
Endinet	J. Schepens
Energie Nederland	H.B. Schurink
Enexis	D. Verreth
GTS	H. Jonk S. Melman W. Pastoor
Liander	E. Hooykaas B. Witjes
Stedin	E. Droste D. Duisenberg Y. Peters
TenneT	F. Woessink
VEMW	D. Meuzelaar J. van de Worp
VGN	I. Anemaet J. Halsema
Westland Infra	L. van Vliet
ACM	J. de Maa (vz) K. Bouwens A. Francois E. Kahl F. Koel V. Koura B. Postema M. Odijk G. Thomeer M. Vermeulen W. Wolbers P. Zuiderwijk

Agenda

1. Opening
2. Aansluitingen gas (GTS en RNB's)
3. Statische efficiëntie GTS (benchmarkonderzoeken)
4. Rondvraag
5. Afsluiting

1. Opening

Dit is de 12e klankbordgroepbijeenkomst en tevens de laatste inhoudelijke voordat de ontwerp-methodebesluiten worden gepubliceerd. Het verslag van deze bijeenkomst ontvangt u uiterlijk 22 maart. Donderdag 24 maart vindt er een informerende bijeenkomst plaats waarbij ACM de keuzes in de ontwerpbesluiten toelicht. Op 7 april en op 26 april staan twee klankbordgroepbijeenkomsten gepland voor de Spoedwet net op zee TenneT.

2. Aansluitingen gas (GTS en RNB's)¹

Wettelijk kader: Aansluitingsdefinitie

- Energie-Nederland ('EN') vraagt of de interpretatie die ACM geeft aan de gewijzigde aansluitingsdefinitie in lijn is met de memorie van toelichting bij deze wetswijziging. Liander vraagt eveneens naar de bedoeling van de wetgever en of ACM aan de hand daarvan nog ruimte ziet.

ACM geeft aan dat de wetgever beoogde om onduidelijkheid over de definitie weg te nemen. De verduidelijking was met name nodig bij elektriciteit, omdat daar discussie was of verbindingen tussen openbare en private netten onder de aansluitingsdefinitie vielen. De manier waarop de wetgever de definitie in de E-wet en Gaswet heeft verduidelijkt is algemener. De wettekst van de aansluitingsdefinitie is duidelijk en laat ACM geen ruimte voor interpretatie.

- Liander vraagt of ACM contact heeft gehad met de wetgever over de bedoeling van deze wetswijziging.

ACM geeft dat zij wel contact heeft gehad met EZ over de interpretatie van de netkoppelingstaak, maar niet over de definitie van de aansluiting.

- GTS stelt dat netten sinds 2003 onroerende zaken en dus aansluitingen zijn.

ACM vraagt de KBG of deze discussie een pleidooi is om ACM hierover contact op te laten nemen met de wetgever.

- EN geeft aan dat haar vraag bedoeld was als verduidelijkingsvraag. Liander geeft aan dat dit afhangt van de consequenties die ACM verbindt aan deze wetswijziging. Liander verzoekt ACM om, als de gevolgen van de gewijzigde definitie groot zijn, contact op te nemen met EZ.

Kosten voor netkoppelingstaak

- VEMW vraagt naar precieze kosten voor netkoppelingen.

ACM geeft aan dat zij deze niet kan geven, omdat deze kosten altijd al in het transporttarief waren verwerkt. VEMW geeft aan dat het dan lastig voor haar is om in te stemmen met het voorstel. Zij kan de consequenties niet goed inschatten. ACM geeft aan dat het voorstel ervoor zorgt dat er geen aanvullende of nieuwe lasten komen. Er hoeft bijvoorbeeld geen nieuw Jacobs-onderzoek te worden gedaan. Alles blijft zo in principe bij het oude.

- Enexis vraagt of tussen GGS en RNB's sprake is van een netkoppeling/aansluiting.

ACM bevestigt dit.

- Liander vult aan dat ook tussen RNB's sprake is van netkoppeling/aansluiting.

---

¹ Zie pagina 9 in dit verslag, opmerkingen Edinet bij dit agendapunt

De klankbordgroep stemt in met het voorstel van ACM om netkoppelingen onder de transporttaak te blijven reguleren.

Regulering bestaande aansluitingstaak (BAT)

- GTS geeft aan dat het onderwerp eerder aan de orde is geweest in de expert meeting op 5 februari. GTS heeft eerder al het voorstel gedaan dat de bestaande aansluitingen die na de splitsing aan het GGS-netwerk verbonden zijn door GGS in samenwerking met GTS zullen worden beheerd. Daarmee blijft volgens GTS het beheer en onderhoud van deze bestaande aansluitingen alsnog onder de wettelijke taak van GTS vallen. Dit zorgt er volgens GTS dan voor dat er in de praktijk niets hoeft te worden gewijzigd. Hierdoor hoeft ook geen nieuwe verdeelsleutel voor de BAT berekend te worden.
- EN wijst erop dat er voor GGS ook spelregels zijn. GGS is geen TSO meer, dan gelden dus de regels voor DSO's. GGS kan dit niet zelf kiezen. EN verzoekt ACM om dit goed te controleren.
- VEMW merkt op dat er verschil zit in de visie van GTS en ACM op de splitsing en vraagt wat het gaat worden.

ACM verwijst naar haar voorstel in de KBG van 22 februari 2016. Daarin heeft ACM al aangegeven dat GGS als RNB, geen BAT-taak heeft en dat hiervoor geen enkele ruimte voor interpretatie bestaat in de Gaswet.

- EN stelt dat eerder ook een uitbreiding van de GAW voor de BAT-taak aan de orde is geweest. Hield dit verband met STROOM?

ACM geeft aan dat het twee keer over de uitbreiding van de GAW voor de BAT-taak is gegaan. In het kader van (i) de interpretatie van de netkoppelingstaak en (ii) de aansluitingsdefinitie onder STROOM. Beide punten zijn van tafel.

- EN vraagt naar een eventuele aanpassing van de GAW voor de BAT-taak in relatie tot de taak van GTS op grond van artikel 54a Gaswet. GTS stelt dat de artikel 54a-taak ook een aparte taak voor GTS is, die volgens GTS, net als in het geval van de netkoppelingstaak, ook onder transport zou kunnen worden gezien.

ACM geeft aan dat zij geen wijzigingen voorstelt ten aanzien van aansluitingen die vallen onder artikel 54a.

- EN wijst erop dat er een codewijzigingsvoorstel voor de tariefberekening van de BAT-taak was, maar dat is ingetrokken. EN merkt op dat er een plan is om een nieuw voorstel te doen. EN en VEMW willen gezien de complexiteit van het onderwerp graag zien dat ACM hierbij betrokken is.

Regulering aansluittaak GTS (AT)

- VEMW stelt dat er slechts vier aansluitingen zijn en dat die aansluitingen allemaal betrekking hebben op productie en opslag. Dat is een iets anders situatie dan aansluitingen van industriële afnemers. EN vraagt of deze investeringen apart gereguleerd worden.

ACM verduidelijkt dat het gaat om het aansluitpunt en niet om aansluitingen. Dat maakt dat er in tegenstelling tot bij de aansluitingen geen belangrijke technische verschillen zijn tussen aansluitpunten gerelateerd aan het soort aangeslotene. ACM geeft aan dat het aansluitpunt gereguleerd is op basis van de Gaswet en er geen apart reguleringsregime is.

- EN geeft aan dat eerder mogelijk sprake zou zijn dat de aansluitpunten in het gereguleerde domein zouden komen.

ACM verduidelijkt dat onder STROOM de hele aansluiting en niet alleen het aansluitpunt in het gereguleerde domein viel. Nu STROOM niet doorgaat is hier geen sprake meer van.

- VNG leidt uit het tarievenbesluit GTS 2016 af dat de kosten voor de vier aansluitpunten nu al op een hoop worden geveegd en de individuele tarieven worden opgehoogd. VGN vraagt of het voorstel van ACM zorgt voor een tariefverhoging voor het aansluitpunt.

ACM kan dit zo niet aangegeven omdat ACM hiervoor nog geen berekeningen paraat heeft. ACM grijpt de vraag van VGN aan om te benoemen dat er voor de aansluitaak van GTS nu op basis van de Tarieencode Gas een individueel tarief is omdat de aansluitpunten in het huidige methodebesluit in de regulering worden opgenomen via de NPD-route. De code is niet helemaal duidelijk over de berekening van het aansluit-tarief als er geen NPD-route meer is. Voor meer duidelijkheid zou een codewijziging nodig zijn.

- VGN vraagt of deze codewijziging er komt en vraagt ook of zo'n codewijziging gecombineerd kan worden met een codewijziging voor de BAT-taak.

ACM geeft aan dat zij een wijziging van de Tarieencode wenselijk acht, maar dat een wijziging van de Tarieencode via de netbeheerders loopt. ACM ziet geen bezwaar indien een voorstel voor het tarief voor de aansluitaak en een voorstel voor het tarief voor de BAT-taak procesmatig in één voorstel zouden worden gecombineerd.

- GTS stelt, onder verwijzing naar STROOM, dat zij het zou toejuichen wanneer ook de rest van de aansluiting binnen het gereguleerde domein zou vallen. GTS heeft drie vragen: (i) op basis van het voorstel van ACM komt er een aparte GAW voor de aansluitaak. Volgens GTS lijkt het erop dat ACM uitgaat van een uniform tarief voor de aansluitaak. Is dat zo?; (ii) RUI wordt vastgesteld op basis van afgelopen jaren, maar toen waren er geen nieuwe investeringen, hoe wordt dit berekend?; (iii) de nacalculatie is nieuw, is deze nacalculatie anders dan de nacalculatie in artikel 81c van de Gaswet?

ACM geeft aan dat (i) de GAW op taakniveau wordt vastgesteld, volgens ACM is er geen reden om een aparte GAW per aansluitpunt vast te stellen. ACM geeft aan dat dit niets hoeft te betekenen voor hoe het tarief voor de aansluitaak wordt berekend.; (ii) aanleg van aansluitpunten valt ook onder uitbreiding. Het budget wordt op basis van deze investeringen vastgesteld en (iii) de nacalculatie is op basis van hetzelfde wettelijke kader. ACM stelt de nacalculatie voor omdat een eventuele van de schatting afwijkende realisatie door het beperkt aantal afnemers grote gevolgen kan hebben voor het tarief voor deze afnemers.

- GTS stelt dat ACM dus een soort budget vaststelt. GTS vraagt wat er gebeurt met dat budget wanneer GTS er niets mee zou doen, moet GTS dat budget dan terugbetalen.

ACM bevestigt dat dit budget dan moet worden terugbetaald via de tarieven via nacalculatie.

- GTS stelt dat ACM er dan vanuit gaat dat er geen goede schatter is voor het vaststellen van het budget en dat er daarom dus nagecalculeerd wordt.

ACM stelt dat het niet zoveel te maken heeft met de kwaliteit van de schatter, maar met eventuele negatieve gevolgen voor afnemers wanneer de schatter toch niet zuiver blijkt.

- TenneT vraagt hoe deze nacalculatie zich verhoudt met het algemene nacalculatiekader dat ACM hanteert voor de netbeheerders. TenneT vraagt waar ACM bij de netbeheerders naar

kijkt in geval van een nacalculatie en wat is substantieel effect? TenneT vraagt zich met name af of ACM het AT-tarief geïsoleerd in ogenschouw neemt of dat ze het geheel aan tarieven dat een afnemer betaalt betreft. Bij netbeheerders kijkt ACM immers altijd naar het totaalplaatje en niet naar geïsoleerde kostenposten. ACM geeft aan dat dit een terechte vraag is van TenneT.

ACM gaat naar aanleiding van deze vraag nogmaals kijken naar deze nacalculatie.

- GTS vraagt of de nacalculatie symmetrisch is.

ACM bevestigt dit.

- EN merkt op dat er een plan is om een codewijzigingsvoorstel te maken voor de tariefstructuur voor de BAT. In het GEN is besproken dat partijen het jammer vinden dat het eerdere voorstel is ingetrokken. In het GEN is besproken om met een nieuw voorstel te komen. VNG vindt dat je het tarief voor de aansluitaak en de BAT afzonderlijk moet behandelen. Het tarief voor de aansluitaak is nu kostenreflectief, voor de BAT is dat volgens VGN niet het geval. Volgens VGN moeten de tarieven voor BAT en aansluitaak gescheiden blijven. Als je ze al samen zou behandelen dan moet de redenatie van de aansluitaak volgens VNG ook van toepassing worden bij de BAT.

Aansluiting en facturen aan afnemers

- GTS geeft aan dat zij, in tegenstelling tot ACM, geen aanwijzing heeft dat RNB's bij elkaar tarieven in rekening moeten brengen. GTS stelt dat netbeheerders sinds 2003 al afnemers van elkaar zijn. Volgens GTS volgt uit het wettelijke kader niet dat regionale netbeheerders elkaar dienen te factureren. Het moet volgens GTS mogelijk zijn dat netbeheerders factureren aan shippers. GTS bevestigt desgevraagd dat in de Tarieencode wel voorgeschreven is dat tarieven van regionale netbeheerders worden gefactureerd aan afnemers. GTS wijst op het codewijzigingsvoorstel dat er nu ligt, op basis waarvan GGS kosten bij shippers in rekening zal brengen.

ACM geeft aan dat het uitgangspunt wat haar betreft is dat RNB's tarieven in rekening brengen bij afnemers. Dit uitgangspunt volgt volgens haar uit het wettelijk kader in samenhang met de tarieencode. ACM vraagt GTS hoe GGS er via shippers voor gaat zorgen dat kosten in lijn met de MR tariefstructuren juist, en tevens met het oog op de Gasverordening, eerlijk worden verdeeld onder de verschillende categorieën afnemers?

- GTS denkt dat dit mogelijk moet zijn en ziet geen belemmering waarom dit niet zou kunnen.
- VGN vraagt of factureren aan shippers in lijn is met de Gasverordening. VGN benadrukt dat cascadering volgens haar mogelijk is.
- EN geeft aan de voorkeur te hebben voor tarieven die worden gefactureerd aan afnemers c.q. direct aangeslotenen. VEMW is het daarmee eens.
- Als netbeheerders afnemers van elkaar zijn, dan zorgt dat volgens Liander voor inkoopkosten voor transport tussen netbeheerders. Dat is volgens Liander een administratieve rompslomp die niets toevoegt.

ACM vraagt naar het doel van netkoppelingen tussen RNB's en of het gas een of twee richtingen op kan?

- Liander geeft aan dat koppelingen niet altijd aan staan. In principe is het eenrichtingsverkeer, maar het gas kan beide kanten op. Een doel van de netkoppelingen is dat het gas van meerdere kanten het net in kan komen, bijvoorbeeld in een noodsituatie. Hoeveel netkoppelingen er zijn kan geen van de aanwezige netbeheerders zo inschatten. Liander stelt dat er op dit moment onderling geen transportkosten voor gas in rekening worden gebracht. Deze kosten worden in rekening gebracht bij de afnemers.
- EN geeft aan dat zij voor cascaderen is. Dat is eerlijker voor de afnemer. Dit zou ook mogelijk zijn geweest onder STROOM.
- Liander stelt dat bijvoorbeeld eventuele transportkosten tussen GGS en de RNB's tot dubbele tarieven/kosten leiden. Op de vraag van ACM of bijvoorbeeld saldering van kosten tussen RNB's mogelijk zou zijn geeft Liander aan dat dit zeker niet kan in geval van GGS en een andere RNB en dat zo'n saldering ook niet zomaar zal kunnen tussen RNB's.
- VEMW vraagt of RNB's een voorkeur hebben voor shippers op het GGS net?
- Liander bevestigt dit en stelt dat dit onder meer te maken heeft met contracten die zijn afgesloten.

3. Statische efficiëntie GTS (benchmarkonderzoeken)

ACM presenteert slides bij het onderwerp statische efficiëntie GTS

- Energie Nederland vraagt wanneer in het proces de CEER benchmark ingevoegd wordt in het methodebesluit.

ACM geeft aan dat de CEER studie en de gevolgen ervan voor het methodebesluit aanvullend ter inzage worden gelegd. In het definitieve methodebesluit worden dan beide studies opgenomen.

- Energie Nederland vraagt of er al een indicatie te geven is van de uitkomst.

ACM antwoordt dat dit nog niet het geval is.

- VEMW vraagt waarom er naast de opgeleverde BNetzA benchmark ook een benchmark door CEER wordt uitgevoerd. Heeft CEER voldoende ervaring daarmee?

ACM stelt dat dit weliswaar de eerste gas benchmark is maar in CEER verband al meerdere keren een elektriciteitsbenchmark is uitgevoerd. Hiervoor worden door CEER deskundige consultants ingehuurd. In principe heeft een pan-Europese benchmark de voorkeur. Omdat niet tijdig duidelijk was dat deze zou worden opgestart en succesvol kon worden doorlopen, is ervoor gekozen om dan in ieder geval de BNetzA benchmark te doen. Op dit moment is de CEER studie nog niet gereed.

ACM geeft aan voor het gebruik van de CEER uitkomsten daarom nog een slag om de arm te houden.

- VGN vraagt zich af hoeveel van de inefficiëntie beïnvloedbaar wordt geacht, enerzijds door de netbeheerder anderzijds door de afnemers.

ACM geeft aan dat het begrip niet-beïnvloedbare kosten, als daarop wordt gedoeld, lastig is.

Landspecifieke kenmerken zijn niet te beïnvloeden, de hiermee gemoede kosten wel.

- VGN wil het punt maken dat de rekening van de inefficiëntie neergelegd wordt bij degene die het kan beïnvloeden.
- VEMW denkt dat de CEER uitkomst in het beste geval een bevestiging geeft van de BNetzA uitkomst. Stel dat dit niet het geval is en de uitkomsten wel verschillen, wat dan?

ACM zegt dat dit onderwerp is van de aanvullende consultatie. Deze betreft de studie zelf en de

vraag wat ermee te doen.

- VEMW ziet dat in de BNetzA benchmark voor de transporttaak 750 miljoen Euro in scope is, ongeveer 80% van totaal. Hoe wordt hiermee omgegaan in de toepassing, op de gehele kosten of op het onderdeel transport dat in scope is?

ACM antwoordt het laatste. Het CBb heeft een uitspraak gedaan die stelt dat benchmark uitkomsten niet toegepast mogen worden op zaken die niet gemeten zijn. Kostenposten die nu niet gemeten zijn krijgen voor deze periode ook geen andere efficiëntie beoordeling mee.

- GTS merkt over beïnvloedbaarheid op dat de wetgever wilde zeggen het niet redelijk te vinden op niet-beïnvloedbare kosten te korten. Ook onafhankelijk van Stroom is dit relevant.

ACM herhaalt dat rekening wordt gehouden met niet-beïnvloedbare, landspecifieke factoren, maar kosten in beginsel als beïnvloedbaar ziet.

- Tennet merkt op dat bij het proces van modelselectie de stap van 5 naar 3 modellen blijkbaar is ingegeven door engineering logic, maar dat het verschil in scores nog dusdanig groot is dat hier ook een verklaring vanuit engineering logic gewenst is.
- GTS geeft een presentatie over statische efficiëntie. Slides zijn vooraf gedeeld met de klankbordgroep. GTS rond haar presentatie af met korte samenvatting. De volgende vragen zijn volgens GTS nu relevant: wat betekenen de resultaten en zijn deze plausibel? Het rapport van Frontier over de BnetzA benchmark geeft hier geen antwoord op, dit inzicht is wel nodig. Boodschap van GTS is: wees voorzichtig met interpretatie en terughoudend in toepassing.
- Energie Nederland hoort GTS dezelfde argumenten als bij het vorige methodebesluit naar voren brengen om de benchmark niet mee te nemen. Energie Nederland vraagt zich daarbij af wat GTS in de tussentijd gedaan heeft om ervoor te zorgen dat een benchmark wel robuust kan zijn. Energie Nederland spreekt de vrees uit de volgende keer weer dezelfde argumenten te zullen horen.
- GTS reageert dat het niet haar verantwoordelijkheid is om tot een robuuste benchmark te komen maar wel graag zou zien dat benchmarks robuust zijn.
- VGN hoort GTS in de presentatie zeggen dat een grote pijpleiding relatief goedkoper is en roept GTS op dit ook te verwerken in het codevoorstel voor de bestaande aansluitaak.
- VEMW hoort in de presentatie niet hoe GTS tot haar conclusie omtrent het efficiëntieniveau komt. ACM is gaan trechteren om subjectiviteit eruit te halen en tot zo objectief mogelijk oordeel te komen. Wat mist in het GTS verhaal is de wijze waarop de 95% tot stand is gekomen die GTS noemt in haar presentatie. Daarbij is in het verleden altijd beweerd dat efficiëntie op 100% lag, dus mag nu geconcludeerd worden dat er 5% af kan van de tarieven?
- GTS reageert dat genoemde gemiddelde van 95% bij een distributie van scores tussen 60 en 100% laat zien dat de verdeling asymmetrisch is.
- VEMW vraagt of een DEA analyse naar de mening van GTS op zich haalbaar is.
- GTS antwoordt dat dit afhangt van de vergelijkbaarheid van TSOs en deugdelijkheid van het model. Als beide in orde zijn dan is er gereede kans dat ook de efficiëntiescore betekenis heeft. Bij de BnetzA studie is echter meer inzicht nodig om resultaten te duiden, bij de CEER

benchmark is GTS minder te spreken over het gevolgde proces.

- VEMW vraagt zich af of destijds ook in Duitsland deze discussie rond de benchmark gevoerd is.

ACM geeft aan dat in Duitsland de wetgever de DEA methode voorschrijft.

- VEMW signaleert dat afschrijvingen anders zullen liggen bij de Nederlandse en Duitse TSO's door verschillen in moment van kapitaalaanschaf. In Nederland is groter deel netwerk afgeschreven vergeleken met Duitsland.

ACM geeft aan dat dit in de benchmark analyse zoveel als mogelijk gelijk wordt getrokken middels standaardisatie.

- GTS beaamt dat voor capex een consistente aanpak wordt gevolgd met uitzondering van cpi. Hier wordt onderscheid gemaakt tussen Nederland en Duitsland wat de vraag oproept wat nu eigenlijk gemeten wordt: verschil in cpi?

ACM vraagt hoe de klankbordgroep de bepaling van de theta ziet (slide 29 met voorstel ACM).

- VEMW vindt dat gegeven de 3 modellen van de BNetzA benchmark het streven moet zijn naar hoge mate van efficiëntie. Dus niet om vanuit een poldergedachte hier maar te middelen. Zesjescultuur is onwenselijk. Kijk naar Gasterra die een forse omzetvermindering ziet door verlaagde Groningen productieplafond. In een commerciële omgeving ontkom je er dan niet aan om je organisatie aan te passen (arbeidsplaatsen en werkwijzen).
- VGN vraagt of in de benchmark ook wordt gemeten op benutting van het netwerk.

ACM antwoordt dat dit in model b en c van de BNetzA benchmark het geval is door de aanwezigheid van parameter transport moment.

- VGN zegt dat deze modellen dan zwaarder zouden moeten wegen.
- Energie Nederland denkt dat ook de CEER benchmark betrokken moet worden in het methodebesluit. Bij meerdere resultaten ontkom je dan waarschijnlijk niet aan middelen.
- GTS zegt dat op basis van exogeniteit door de consultant het meeste waarde wordt gehecht aan model c.

ACM vraagt hoe klankbordgroep aankijkt tegen verdeling inefficiënties tussen GTS en afnemers (slide30).

- VEMW stelt dat rekening voor inefficiëntie bij netbeheerder hoort te liggen niet bij de gebruiker, tenzij anders aangetoond. Inefficiëntie hoort dus voor de volle 100% bij GTS.

ACM stelt de vraag hoe dan de belangen van betaalbaarheid en financierbaarheid te wegen?

- VEMW zegt dat het ten koste van het dividend moet gaan, het moet toch ergens vandaan komen. Als er problemen spelen rond financierbaarheid dan moet dat eerst inzichtelijk worden gemaakt.
- Energie Nederland signaleert dat eerder is voorgekomen bij het herfinancieren met eigen middelen van GTS afnemers meerdere keren voor dezelfde pijpleiding betalen. Nu de toepassing van de benchmark aan de orde is moet je in één keer de inefficiëntie eruit halen anders blijven afnemers ervoor betalen. Of zit hier helemaal geen relatie?

ACM geeft aan dat hier spanning bestaat tussen betaalbaarheid van tarieven en financierbaarheid van GTS en dat ACM hierin een afweging dient te maken.

- VGN stelt dat vanuit prudent toezichthouderschap het hanteren van ruime overgangstermijnen voor de hand ligt.

- GTS merkt op dat de vraag nog niet speelt: het is nog niet duidelijk of er überhaupt sprake is van inefficiëntie.
- Tennet meent dat als sprake zou zijn van significante inefficiënties dan ook duidelijk moet zijn waar dat aan ligt. In een keer doorvoeren van een korting heeft consequenties voor hoe investeerders kijken naar Nederland. Het risico is dat dit tot uiting komt in de credit rating wat kosten met zich meebrengt. Dit moet je meewegen.

4. Rondvraag en afsluiting | Geen rondvraag

Reactie op hoofdpuntenverslag Klankbordgroep methodebesluiten 2017 d.d. 8 maart 2016, te Den Haag

Edinet | John Schepens:

Pagina 6, Aansluitingen gas (GTS en RNB's), derde bullet:

Liander stelt dat bijvoorbeeld eventuele transportkosten tussen GGS en de RNB's ~~tot dubbele tarieven/kosten leiden~~. er toe zullen leiden dat de kosten twee keer in het maatstafstelsel komen. Daarnaast verhoogt het ook de totale output.

Pagina 6, Aansluitingen gas (GTS en RNB's), vijfde bullet:

~~Liander en Enexis bevestigen bevestigt dit en stelt dat dit onder meer te maken heeft met contracten die zijn afgesloten. Bij de start van de Gaswet is bewust gekozen voor een van elektriciteit afwijkende insteek en een fundamentele wijziging hiervan is nooit gemotiveerd. Indien de transportkosten van GGS via de onderliggende netbeheerders worden verrekend, dan zal dit bovendien leiden tot hogere netwerktarieven die voor afnemers met lange termijn contracten dubbele kosten voor deze afnemers (zowel via netbeheerders als shippers/leveranciers) tot gevolg zullen hebben. We moeten ons afvragen of de wetgever al deze ongewenste gevolgen bedoeld heeft. Liander vraagt te onderzoeken of deze gevolgen kunnen worden voorkomen door de wet anders te interpreteren dan wel de wet aan te passen. Een paar jaar geleden hebben de ongewenste gevolgen van de meldplicht met betrekking tot uitbreidingsinvesteringen ook geleid tot nuancering van de wet (door toevoeging van het woordje 'bijzondere').~~